

**Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Marty Nikodemskiej
pt. „Gmina w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie”**

wykonując uchwałę Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie nauki prawne podjętej w dniu 30 czerwca 2023 roku, przedkładam recenzję rozprawy doktorskiej Pani mgr Marty Nikodemskiej pt. „*Gmina w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie*”, przygotowanej pod kierunkiem Pani prof. dr hab. Zofii Duniewskiej oraz promotora pomocniczego Pani dr Agnieszki Rabięgi-Przyłęckiej w Katedrze Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

Po zapoznaniu się z treścią rozprawy stwierdzam, że:

1. Przedłożona do oceny rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie przez Doktorantkę interesującego zagadnienia naukowego.
2. Autorka wykazała ogólną wiedzę teoretyczną w dziedzinie nauk społecznych-dyscyplinie nauki prawne, w specjalności prawo administracyjne.
3. Przedłożona w toku postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora rozprawa wskazuje i potwierdza, iż Doktorantka posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowo-badawczej.

W uzasadnieniu swojej oceny przedstawiam, co następuje:

1. Wybór tematu

Wybór tematu rozprawy uznaję za trafny, bowiem problematyka przemocy w rodzinie stanowi doniosłe zagadnienie, tak z punktu widzenia jakości stosunków społecznych, jak też pozycji jednostki. Z tego względu dostrzegać należy szczególnie rodzaj odpowiedzialności państwa wobec zjawiska przemocy w rodzinie, które to dysponując odpowiednimi narzędziami, wydaje się być podmiotem o podstawowym znaczeniu dla skuteczności przeciwdziałania samemu zjawisku, jak też jego skutkom.

Państwo władne konstruować i angażować rozmaite instrumenty, działać winno w tym względzie poprzez swoją administrację, zobowiązując ją do podejmowania różnych zadań tak, aby w miarę możliwości jak najlepszej ochronie podlegała ofiara tejże przemocy.

Słusznie zauważa Autorka, uzasadniając wybór tematu, iż w literaturze istnieje luka badawcza w zakresie kompleksowego opracowania tak ujętej problematyki, chociaż sama ona jest przedmiotem wielu opracowań o fragmentarycznym charakterze, zwłaszcza kwalifikowanych w obrębie innych niż prawo administracyjne subdyscyplin prawa, dlatego też wybór ten uznać należy za trafny. Zwłaszcza, iż za szczegółową płaszczyznę analizy przyjęte zostały zadania gminy w systemie zadań publicznych związanych z przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie. Nie oznacza to bynajmniej, iż rozważania ograniczone zostały jedynie do analizy tychże, problematyka ujęta została kompleksowo i interdyscyplinarnie, co przesądza o jej wysokim walorze poznawczym.

W mojej ocenie recenzowana rozprawa stanowi wypełnienie luki poznawczej w dorobku naukowym w zakresie zagadnień prawnych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

2. Założenia badawcze -cel, hipotezy, metody.

Głównym celem badawczym, wskazanym przez Doktorantkę we wstępie, jest stwierdzenie, że „przemoc w rodzinie narusza godność człowieka i wypływającego z niej prawa i wolności, pociągając za sobą negatywne skutki” w skali jednostki i społeczeństwa. Dodatkowo zadaniem podjętym przez Doktorantkę w ramach badań jest wskazanie, iż „zapewnienie bezpieczeństwa, w tym życia w rodzinie wolnej od przemocy jest fundamentalnym zadaniem organów publicznych, na każdym szczeblu ich funkcjonowania, przy czym pierwszoplanowe znaczenie przypisać należy organom gminy”, chociaż, co słusznie zostało w treści zaznaczone, dla przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezbędne jest działanie o systemowym i interdyscyplinarnym charakterze. Ów system organizacyjny oceniać można z punktu widzenia skuteczności i efektywności, dla urzeczywistnienia których winne być spełnione dodatkowe przesłanki szczegółowe. Takie założenie badawcze wiąże się z koniecznością wskazania też szczegółowych, które odzwierciedlone zostały w poszczególnych, wyodrębnionych przedmiotowo rozważaniach poczynionych w kolejnych rozdziałach pracy.

Dodatkowym elementem przejawiającym się w trakcie lektury opracowania jest pytanie badawcze o ocennym charakterze, które odnosi się do aktualnego stanu prawnego

z punktu widzenia jego adekwatności do założeń organizacyjnych systemu przeciwdziałania (skutecznego i efektywnego) zjawisku przemocy w rodzinie.

Warunkiem niezbędnym dla pełnej i poprawnej realizacji tak określonych założeń badawczych wymagany jest dobór i zastosowanie odpowiedniego zestawu metod badawczych.

Doktorantka jako podstawową zastosowała metodę dogmatyczno-prawną, która służy niezbędnym z punktu widzenia celu pracy analizom obowiązujących norm prawnych. Metoda ta z założenia służy odtwarzaniu brzmienia i ustalaniu znaczenia norm prawnych, pozwala ona także dokonywać konfrontacji stanu prawnego z dorobkiem judykatury oraz doktryny. Wykorzystanie bogatego, w tym przypadku, dorobku orzeczniczego wymagało z kolei odniesienia się przez Doktorantkę do problematyki stosowania prawa w praktyce i pozwoliło Jej na wzbogacenie treści teoretycznych o dodatkowe walory poznawcze. Niewątpliwie metodę tę Doktorantka zastosowała poprawnie.

Dodatkowo Doktorantka w swojej rozprawie zastosowała inne metody właściwe dla nauk administracyjnych, np. metodę opisową i analityczno-porównawczą w części dotyczącej opracowywania gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar tej przemocy, metody socjologiczne i statystyczne - tam, gdzie dla pełnej prezentacji zjawiska przemocy sięga do badań prowadzonych w tym zakresie oraz niezbędnych danych liczbowych.

Ponadto w pracy zastosowano szczątkowo, ale też w niezbędnym zakresie - metodę historyczną oraz w niewielkim stopniu metodę prawnoporównawczą.

Odnosząc się do kwestii zastosowanych przez Autorkę rozprawy metod, stwierdzam, iż ich dobór i wykorzystanie wykonane zostało prawidłowo.

3. Struktura i treść pracy

Struktura pracy dostosowana została do podjętego tematu, celów i założeń badawczych.

Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów podzielonych na mniejsze jednostki redakcyjne, zakończenia i bibliografii. Na końcu opracowania znajdują się w formie załączników: wzory urzędowych formularzy, wykaz podmiotów świadczących usługi na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie województwa łódzkiego, wzór formularza tzw. „Niebieskiej karty” oraz protokołu zakończenia procedury „Niebieskiej karty”. Łącznie opracowanie obejmuje 447 stron.

Na początku opracowania, po spisie treści i wykazie skrótów, znajduje się *Wstęp*. Ma on charakter wprowadzający czytelnika w kwestie poruszane z opracowaniem. Autorka przybliży w nim zjawisko przemocy w rodzinie, wskazując na jego złożoność oraz skomplikowany charakter. Zauważa Ona również, iż problematyka przemocy z rodzinie jest przedmiotem regulacji wielu aktów prawa o różnej randze i pochodzeniu, co wskazywać może na złożoność i znaczenie problematyki będącej przedmiotem regulacji.

We wstępie scharakteryzowana została struktura opracowania, nakreślone zostały także cele badawcze rozprawy. Wstęp zawiera również rozważania na temat zastosowanych przez Autorkę metod badawczych.

Jak to wskazano powyżej, praca składa się z czterech wyodrębnionych przedmiotowo rozdziałów, które odpowiadają co do treści przyjętym przez Autorkę celom szczegółowym badań. Rozdział I- szy rozprawy o charakterze wprowadzającym zatytułowany został: „*Przemoc w rodzinie - zagadnienia wprowadzające*”. Ze względu na jego funkcję Autorka rozpoczyna od przedstawienia pojęcia rodziny, co czyni bardzo solidnie, odnosząc się do genezy terminu w filozoficznych rozważaniach epoki starożytnej, by poprzez prezentację dorobku piśmiennictwa współczesnego wskazać na aktualne dyskusje i problemy w definiowaniu rodziny. Autorka odnosi się tutaj również do zmian w zakresie pojęcia rodziny na gruncie normatywnym, czyni to w ujęciu historycznym, jak też wskazuje na różnice wynikające z typu regulacji. Przyjmuje Ona, iż „pojęcie rodziny odnosi się do tradycyjnie pojmowanej *rodziny naturalnej* z tym, że względu na *ratio legis* - pojęcie to rozciąga się także na inne osoby zaliczane do członków szerzej ujmowanej rodziny”. Takie stanowisko wydaje się być uzasadnione płaszczyzną rozważań podjętych w niniejszym opracowaniu. Po zaprezentowaniu definicji rodziny, Autorka przechodzi do wskazania jej funkcji. I tutaj także odnosi się Ona do bogatego dorobku doktryny, którego znajomość daje jej możliwość wskazania wielu katalogów funkcji rodziny, co czyni rozważania dogłębnymi i ciekawymi dla czytelnika. Kolejnym ważnym z punktu widzenia jakości opracowania, jak też niezbędnym z punktu widzenia dalszych treści rozważaniem podjętym w tym rozdziale jest problematyka przemocy w rodzinie, tj. definicja, źródła, formy, skala, przyczyny i skutki. Odnosząc się do szczegółowych zagadnień powyżej wyodrębnionych zauważyć i podkreślić należy kompleksowość ujęcia i sprawność realizacji przyjętych założeń. Prezentację treści teoretycznych Autorka wzbogaciła także o aktualne dane statystyczne ujęte w formie graficznej. Ostatni fragment rozdziału wprowadzającego Autorka poświęciła analizie pojęcia ofiary i sprawcy przemocy w rodzinie wraz z ich przekształceniem, także w związku z najnowszymi zmianami przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W części

tej zaprezentowała. Ona także mechanizmy przemocy i ich postacie. W tym także przypadku nie ograniczyła się. Ona jedynie do rozważań teoretycznych, ale zaprezentowała na ich poparcie dane statystyczne wraz z wnioskami analiz własnych.

Kolejny - drugi rozdział rozprawy pt. *"Unormowania prawne regulujące przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz formy pomocy należnej osobom nią dotkniętym - zarys problematyki"* podzielony został na dwie główne jednostki wyodrębnione wg kryterium przedmiotowego. W pierwszej Autorka prezentuje unormowania prawne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Rozważania swoje rozpoczyna od podkreślenia kwestii godności i jej ochrony - w związku z problematyką przemocy, by następnie przejść do omówienia regulacji przedmiotowo związanych z tym zagadnieniem. Analizuje uregulowania konstytucyjne odnoszące się do poszanowania godności ludzkiej w ujęciu historycznym, następnie referuje regulacje związane z ochroną godności i wywodzonych z niej praw na gruncie prawa międzynarodowego, przy czym swoje rozważania koncentruje na prezentacji regulacji oraz orzecznictwie z zakresie przeciwdziałania przemocy. Na tym tle analizuje regulacje prawa polskiego, szczególną rolę przyznając ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Nie omija przy tym kwestii tworzenia na jej podstawie aktów planowania. Następnie w sposób płynny Autorka przechodzi do prezentacji Krajowych Programów Przeciwdziałania Rodzinie począwszy od pierwszego, na aktualnym kończąc. W tej części rozdziału Autorka dokonała prezentacji zidentyfikowanych przez siebie innych uregulowań prawnych, które w sposób cząstkowy odnoszą się do kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie, np. ustawy o Policji i innych. W tej części posiłkuje się Ona także przykładami uregulowań obowiązujących w innych krajach, dokonując stosownych porównań. W drugiej części rozdziału II -go Autorka prezentuje formy pomocy należnej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, na przykładzie aktualnych rozwiązań przewidzianych w polskim prawie. W części tej wyczerpująco przedstawione zostały zróżnicowane formy pomocy, jak chociażby poradnictwo medyczne, prawne, psychologiczne, socjalne, zawodowe i rodzinne, czy też interwencję kryzysową i wsparcie, ochronę przed dalszym krzywdzeniem itp. Dokonuje Ona przy tym analizy przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w brzmieniu sprzed i po nowelizacji, co pozwala na dokładną analizę tychże form i ich ocenę, jak też prezentuje powiązane z nią inne regulacje, konstruuje system pomocy, wskazuje przy tym na rolę i znaczenie działań podejmowanych przez wymiar sprawiedliwości, kuratorów sądowych, nauczycieli, czy lekarzy. W części tej zauważyć należy zastosowanie rozlicznych przykładów danych statystycznych obrazujących faktyczny poziom stosowania określonych form pomocy.

Następny rozdział pracy pt.: „*Ogólna charakterystyka zadań w sferze przeciwdziałania przemocy w rodzinie*”, pomimo zastrzeżenia wynikającego z tytułury, w kompleksowy sposób referuje to zagadnienie. Autorka kolejno przedstawia zadania organów administracji rządowej, wychodząc od omówienia zadań nałożonych na organy administracji szczebla centralnego, w tym Radę Ministrów, ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego i ministra sprawiedliwości, by następnie przedstawić zadania wojewody. Autorka zauważa przy tym, iż katalogi zadań organów administracji rządowej nie mają charakteru zamkniętego. W części tej Autorka nie pomija zadań wykonywanych przez Prokuratora Generalnego, które mieszczą się w obszarze regulacji prawa administracyjnego, czy też zadań wykonywanych przez Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich.

W rozdziale tym nie zabrakło także rozważań na temat współdziałania organów wykonujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak też współdziałania organów publicznych z podmiotami niepublicznymi, co bezpośrednio wiąże się, z sygnalizowaną przez Autorkę we wstępie, problematyką skuteczności i efektywności systemu organów wykonujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W rozdziale trzecim rozprawy odnajdujemy istotne z punktu widzenia wyznaczonego przez Autorkę pola badawczego rozważania odnoszące się do roli organów samorządu terytorialnego, w tym zwłaszcza gminy, w systemie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, którą determinują, co zostało zaakcentowane w treści - zasady decentralizacji i pomocniczości. Autorka referuje w tej części kompleksowo zadania o lokalnym i ponadlokalnym charakterze, wykonywane kolejno przez samorząd powiatowy i samorząd województwa. W ostatniej części rozdziału, w wyodrębnionej jednostce redakcyjnej, Autorka przedstawia zadania gminy i wskazuje przy tym jej podstawową rolę w systemie podmiotów wykonujących zadania w sferze przeciwdziałania przemocy. Pozytywne wrażenia budzi dokładna analiza przepisów prawa oraz przytaczane przykłady.

W rozdziale trzecim Doktorantka w zasadzie opiera swoje rozważania o analizy liczego materiału normatywnego, orzecznictwa oraz danych statystycznych. Jednakże dokonując przy tym, odpowiednio w odniesieniu do kwestii szczegółowych, analizy innych materiałów źródłowych, jak np. sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy też wyników badań socjologicznych oraz prezentując swoje wnioski znacząco podnosi poziom prowadzonych rozważań.

Ostatni rozdział rozprawy zatytułowany: „*Wyspecjalizowane instytucje gminne służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*”, poświęcony został problematyce gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie jako wyznaczników zadań gminy, zespołów

interdyscyplinarnych, grup roboczych oraz procedurze „Niebieskiej Karty”. W rozdziale tym Autorka szczegółowo analizuje problematykę planowania w administracji, wskazując iż gminne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie mają charakter aktów kierownictwa wewnętrznego, a zatem zawierają określone dyrektywy, co do sposobu działania organów wykonawczych. Autorka nie ogranicza się w tej części wyłącznie do rozważań teoretycznych, dokonuje oceny stanu poziomu uchwalania tych obligatoryjnych aktów, analizy ich treści na przykładzie wybranych programów, a także konfrontuje swoje ustalenia z wnioskami z innych badań empirycznych. W drugiej części rozdziału Autorka analizuje status prawny zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych, prezentuje ich zadania oraz rolę w systemie gminnych zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W tej części Doktorantka referuje również zagadnienie postępowania objętego określeniem „Niebieska Karta” począwszy od genezy rozwiązań prawnych w tym zakresie, na analizie ostatnich zmian prawa kończąc. Szczegółowe kwestie teoretyczne Doktorantka zobrazowała wieloma przykładami.

Ostatnie uwagi Doktorantka zawarła w „Zakończeniu”. Stanowi ono przykład klasycznego podsumowania wywodów dokonanych w poszczególnych częściach opracowania. Autorka w swoim zakończeniu, prócz podsumowań, zawiera także własne wnioski z oceny funkcjonowania instytucji onalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również z oceny rozlicznych regulacji prawnych odnoszących się do problematyki przemocy w rodzinie. W części tej postuluje ona również, by odpowiednie organy, czy to administracji publicznej, czy wymiaru sprawiedliwości, prócz realizacji swoich prawnych obowiązków, podejmowały działalność o charakterze edukacyjnym celem ciągłego podnoszenia poziomu świadomości społecznej. Ponadto Autorka oceniając instrumenty przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza te, którymi dysponuje gmina, zwraca uwagę na lukę w aktualnym katalogu zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, między innymi związaną z brakiem obowiązku agregowania i wymiany informacji pomiędzy organami, które pozwoliłyby określać zjawisko i jego skalę. To zdaniem Autorki - stanowi poważną barierę w podejmowaniu skutecznych działań mających na celu ochronę ofiar przemocy w rodzinie, czy też uniemożliwia działalność prewencyjną. Autorka zauważa także problem rozproszonej odpowiedzialności za efektywną realizację zadań publicznych, wynikającej z zaangażowania wielu podmiotów jednocześnie przy braku instrumentów koordynacyjnych, jak też problem niskiej kultury administrowania. Autorka nie ogranicza się wyłącznie do wskazania problemów, ale odpowiednio formułuje postulaty naprawcze.

Na końcu rozprawy dołączona została: *Bibliografia*. Została ona na podzielona na części, w których znajdują się wyodrębnione przedmiotowo rodzaje źródeł. W pozycji Wykaz literatury znajduje się wyliczenie 214 opracowań o zróżnicowanym charakterze: monografii, rozdziałów w monografiach, artykułów naukowych. W pozycji Wykaz aktów normatywnych znajduje się wykaz aktów prawnych - łącznie 115 pozycji. Zostały one wyliczone poza jednym wyjątkiem wg właściwej kolejności wg rangi i chronologii. Kolejno Bibliografia zawiera wykaz orzecznictwa: Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych, Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych, jak też postanowienie Sądu Rejonowego w Łodzi - ich łączna liczba wynosi 31. Na końcu znajduje się wykaz innych wykorzystanych źródeł, w tym 123 źródeł internetowych.

4. Merytoryczna ocena rozprawy

Po lekturze opracowania stwierdzam, że napisane ono zostało poprawnie. Rozprawa przygotowana przez Panią mgr Martę Nikodemską stanowi przykład kompleksowego opisu rzetelnie zrealizowanych badań, jak też przykład sprawnej prezentacji wyników dokonanych ustaleń. Autorka w umiejętny sposób przedstawia poszczególne treści merytoryczne, co więcej, przygotowany przez Nią referat cechuje wysoki poziom merytoryczny i wnikliwość. W rozprawie we właściwy sposób, z zachowaniem odpowiednich proporcji, dokonano prezentacji stanowiska doktryny, a także poglądów i ocen wyrażonych w rozlicznych pisarskich źródłach wiedzy. Autorka sprawnie przyporządkowuje wnioski z dokonanych przez siebie analiz do wywodów, prowadzonych w związku z celem głównym rozprawy, co czyni je klarownymi.

Autorka rozprawy w poszczególnych jej rozdziałach poprawnie analizuje adekwatny do wyodrębnionych treści stan prawny, zaś dodatkowym walorem poznawczym, jednocześnie wskazującym na dokładną analizę materii badawczej jest prezentacja problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie z perspektywy innych subdyscyplin nauk prawnych, jak też innych nauk społecznych. Uwagi i oceny w tym względzie zawarłam w punkcie poświęconym analizie struktury rozprawy i treści poszczególnych rozdziałów, w pkt 3 mojej recenzji.

Wykorzystane przez Autorkę rozprawy, dla realizacji zadania badawczego, metody badawcze, dobrane zostały adekwatnie do tezy głównej, jak też każdego problemu cząstkowego i zastosowane poprawnie oraz w sposób komplementarny.

Walorem opracowania jest także to, iż Autorka swoje ustalenia wiąże, tam, gdzie to możliwe, z własnymi wnioskami oraz dokonuje ocen. Powyższe wnioski oceniającego, jak również fakt stosowania wielu przykładów obrazujących treści teoretyczne, przesądza o utwierdzeniu w przekonaniu, iż Doktorantka posiada umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, w tym odpowiednio dogłębnej wiedzy merytorycznej, niezbędnej dla poprawnej realizacji przyjętych założeń badawczych. Poziom merytoryczny opracowania, jak też język wypowiedzi świadczą o opanowaniu przez Autorkę rozprawy zasad pisarstwa naukowego. Pani mgr Marta Nikodemka rzetelnie i wyczerpująco prezentując treści, wykazała się bardzo dobrą znajomością prawa, w tym administracyjnego. Zawarte w rozprawie elementy nowatorskie przejawiają się w przyjętej przez Autorkę płaszczyźnie badań, sformułowaniu głównego celu pracy, celów szczegółowych, założeń, hipotez, konstrukcji metodologiczno-technicznej, a zwłaszcza widoczne są w zakresie wniosków z przeprowadzonych badań. Należy ocenić je pozytywnie, tym bardziej, że wnioskowanie posiada walory racjonalności.

O staranności badawczej i tym samym rzetelności prowadzonych badań świadczyć może chociażby liczba wykorzystanych źródeł oraz odsyłaczy (915). Świadczy o tym także rozległa i wnikliwa analiza stanu faktycznego oraz poziom i zakres sformułowanych wniosków.

Stwierdzam, iż Doktorantka poprawnie opracowała wyodrębniony, a zarazem oryginalny problem badawczy, ze szczególnym naciskiem na elementy administracyjno-prawne, co pozwala na uzupełnienie luki badawczej w tej materii. Praca po dokonaniu niezbędnych korekt nadaje się do publikacji celem upowszechnienia zawartych w niej poglądów.

5. Ocena formalna pracy

Praca stanowi obszerne opracowanie (354 str.) i została przygotowana prawidłowo. Strona techniczna nie budzi zastrzeżeń. Język wypowiedzi jest jasny i zrozumiały. Wywody zwykle prowadzone są w sposób poprawny, co świadczy, iż Autorka opanowała sztukę wywodu naukowego. W toku lektury nie zauważono rażących błędów formalnych.

6. Konkluzja końcowa

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, iż oceniana rozprawa doktorska stanowi rzetelne opracowanie właściwie wyodrębnionego, a zarazem istotnego oraz aktualnego

problemu naukowego. Autorka wykazała się umiejętnością kompleksowej i poprawnej prezentacji ważnej z punktu widzenia nauki prawa problematyki.

Oceniana rozprawa pt.: „*Gmina w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie*” autorstwa Pani mgr Marty Nikodemskiej, przygotowana pod kierunkiem Pani prof. dr hab. Zofii Duniewskiej oraz promotora pomocniczego Pani dr Agnieszki Rabięgi-Przyłęckiej stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i prezentuje ogólną wiedzę Kandydatki w zakresie nauk prawnych oraz potwierdza nabycie przez Nią umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy badawczej.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, iż rozprawa spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim i wnioskuję o dopuszczenie Pani mgr Marty Nikodemskiej do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

dr
hab. Agata Barczewska-Dziobek, prof. UR